

Inflation rate (consumer prices) in 2019 is 7,9%, 200 place in the world. Real GDP per capita is \$12 810 (2019 est.), 125 place in the world. Industrial production growth rate is 3,1% (2017 est.), 100 place in the world. Export partners of the Ukraine are Russia 9.2%, Poland 6.5%, Turkey 5.6%, India 5.5%, Italy 5.2%, China 4.6%, Germany 4.3% (2017), import partners: Russia 14.5%, China 11.3%, Germany 11.2%, Poland 7%, Belarus 6.7%, US 5.1% (2017).

The CIA World Factbook contains a lot of such significant information that allows a student to make comparisons, highlight problems and look for ways to solve them. Practical experience of the authors shows that the use of this resource in the course of on-line teaching of social and humanitarian disciplines makes it possible to activate students' interest in the subject, improves their knowledge of English language and, in general, increases the effectiveness of the lesson.

Reference:

1. Череднік Д.Л., Журавльов Ю.В., Зайончковський Ю.В. Національно-патріотичне виховання молоді і сучасність // Новий колегіум. – 2011. - № 3 (64). – С. 3 – 9.
2. CIA World Factbook. Available at: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/>
3. Воронянський О. В. и др. Національний суверенітет: український вимір в контексті світової політичної думки. – 2017.

УДК 378.147:37.04

О.Ю. Кашаба, кандидат історичних наук, доцент
 О.М. Тавшунський, кандидат історичних наук
 І.В. Щербина, кандидат історичних наук, доцент
 Українська інженерно-педагогічна академія
 м. Харків, Україна

АПРОБАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩАХ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день дистанційним навчанням вже нікого не здивувати, більшість навчальних закладів різного рівня в Україні і за кордоном так чи інакше використовує в освітньому процесі дистанційні технології. Багато студентів сьогодні розглядають дану форму навчання як альтернативу звичайній не лише при здобутті другої освіти, підвищенні кваліфікації, але й обирають цей спосіб для здобуття першої вищої освіти[3].

Багато вищів це розуміють і прагнуть розвиватися в цьому напрямі. До переваг дистанційної освіти відносять[2]:

1) можливість для студентів здобувати освіту без відриву від трудової діяльності. Це, дійсно, дуже важливий аргумент на користь вибору такої форми навчання, особливо для тих, хто вирішив здобути вищу освіту вже в зрілому віці;

2) немає необхідності виїжджати в навчальний заклад, принаймні, робити це часто. Особливо актуально це для студентів з периферії: веде до скорочення фінансових витрат, дає можливість отримати диплом столичних або зарубіжних вузів;

3) у тих, хто не може знаходитися в учбовій аудиторії унаслідок фізичних обмежень, також є можливість здобути освіту. Деколи це єдина доступна форма для проходження курсів;

4) у нашому суспільстві завжди були і є люди, здатні «творити себе самі», тобто такі, що займаються самоосвітою, але з якихось причин не мають офіційно визнаного результату такої освіти – диплома. Дистанційна форма навчання дозволяє в деякій мірі зменшити залежність людини, охочої і уміючої здобувати знання самостійно, від освітніх установ і нарівні з іншими мати можливість отримати диплом про вищу освіту;

5) можливість для студентів брати участь в організації свого освітнього процесу: вибирати час і місце для роботи з учбовим матеріалом, визначати швидкість вивчення матеріалу, відповідну особливостям свого мислення;

6) у студентів підвищується рівень усвідомленого відношення до навчання, вони починають відчувати відповідальність за результат свого навчання, вчать раціонально розподіляти час і сили;

7) для вишу дистанційне навчання дозволяє охопити більше число студентів, тобто збільшити цільову аудиторію.

Однак, у дистанційного навчання є і свої «мінуси»[2], які також треба враховувати:

1) у студентів немає можливості відразу проконсультуватися у викладача;

2) немає можливості вчитися «живцем» будувати стосунки в колективі (з викладачами, одногрупниками, адміністрацією вузу), виступати перед аудиторією;

3) не будь-яку професію можна освоїти дистанційно (наприклад, лікарська справа);

4) не кожен студент уміє підтримувати у себе мотивацію до самостійної роботи. До того ж позначається відсутність такого ефективного мотиватора пізнавальної діяльності як постійний контроль з боку викладача. Ті викладачі, які працюють з 1-м курсом у вишах, знають, наскільки важливо у першокурсників, особливо спочатку, перевіряти домашнє завдання і регулярно організувати перевірочні і контрольні роботи. Дуже низьким є відсоток студентів, яким такий контроль не потрібний, вони і так усвідомлюють, що самостійна робота над предметом необхідна;

5) у студента немає можливості порівнювати проміжні результати свого навчання і інших студентів, причому порівнювати «живцем»: при роботі у дошки, виступах на конференціях тощо;

6) відсутність поруч людини, яка подає матеріал з емоційним забарвленням, що впливає на ступінь його розуміння;

7) для викладача при аудиторному веденні заняття важливо відчувати, наскільки студенти розуміють матеріал (по їх поглядах, по питаннях, що ставляться, по відповідях на свої питання) і оперативно скоректувати навчальний процес: ще раз повторити складні моменти, дати додаткові роз'яснення по деяких питаннях, змінити темп викладу. При дистанційному навчанні такий зв'язок втрачається;

8) у студентів є спокуса і достатньо можливостей для «несамостійного» навчання, а викладачу складно виявити порушення академіної доброчесності;

9) для вузу введення дистанційного навчання пов'язане з додатковими матеріальними витратами: технічне оснащення, програмно-технічні засоби, підготовка спеціальних кадрів тощо;

10) недостатнє матеріальне і технічне забезпечення у студентів і викладачів. Відсутність інтернет покриття або його погана якість, низький рівень комп'ютерної грамотності, безумовно, негативно позначаються на процесі дистанційного навчання, а деколи роблять його неможливим.

Але в той же час слід зазначити моменти, які в деякій мірі компенсують частку перерахованих недоліків: неможливо отримати очну консультацію – можна проконсультуватися за допомогою повідомлень або відео-зустрічі в Skype, Zoom, Meet; немає «жвавих» стосунків – але для частки студентів це забезпечує комфортнішу психологічну обстановку для навчання тощо.

В Українській інженерно-педагогічній академії (УІПА) вже сформувався достатній досвід застосування дистанційного навчання[1]. Програмна оболонка Moodle, яка використовується в УІПА, дозволяє організувати зворотний зв'язок і повноцінний освітній процес з використанням мережевих комп'ютерних технологій. До введення всеукраїнського карантину, у зв'язку з розповсюдженням вірусу COVID-19, більшість викладачів використовували дистанційні технології на додаток до традиційних. Наприклад, авторами розроблено низку електронних курсів (зокрема «Світова політика і міжнародні відносини», «Історія філософської думки в Україні») на базі Moodle, якими вже не перший рік успішно користуються студенти як очного, так і заочного відділень.

В УІПА ретельно спроектований освітній процес в електронній інформаційно-освітній середі (платформа дистанційного навчання). У викладачів є інструкції, методички, пам'ятки, чек-аркуші, шаблони листів, сповіщень. Розроблено презентації, які повністю супроводжують заняття від заставки перед початком до слайду з домашнім завданням. Працює електронний журнал, діє система автоматичного підрахунку балів, журнал відвідування, можна простежити активність користувачів на сайті.

На базі академії регулярно проводиться анкетування студентів з метою виявлення проблем, які виникають в роботі з електронними курсами, і з метою дізнатися їх точку зору щодо ефективності застосування дистанційних технологій в освітньому процесі. На думку тих, хто навчається, поєднання звичайних аудиторних занять з самостійною роботою з електронними курсами достатньо ефективно, що підтверджується підсумками аналізу успішності студентів.

Проте не у всіх вишах України є подібна платформа[3]. Більшість навчальних закладів і самі викладачі опинилися не готові до переходу в онлайн. Особливо в екстремній ситуації, коли часу на підготовку і розробку курсів не було, а перервати освітній процес не представлялося можливим.

І тут мова йде не лише про технічне і матеріальне забезпечення навчального закладу, викладача або студента. Проблема глибша.

Ряд викладачів мають труднощі в умовах дистанційного викладання. Наприклад:

1. невміння працювати з новими освітніми технологіями;
2. низький рівень інформаційної культури у окремих викладачів;
3. психологічні труднощі, вихід із зони комфорту, із звичної ситуації, яка складалася роками;
4. невміння організувати спільну пізнавальну діяльність із студентами в режимі он-лайн;
5. невміння справитися з емоційним, інтелектуальним і моральним навантаженням, яке збільшується в рази.

Викладачі вишів зіткнулися з відсутністю керівництва і труднощами в організаційних питаннях. Так для синхронних занять використовуються Skype, Zoom, Meet, деякі викладачі лише відправляють завдання в WhatsApp, Viber тощо. Є випадки, коли викладачі записують лекції на веб-камеру, це позначається на якості таких матеріалів та ускладнює їх сприйняття. Контент на YouTube та інших відомих інтернет-платформах, до якого звикли студенти, знятий і змонтований професійніше і сприймається краще.

Виникають труднощі і з контролем відвідуваності, бо немає чітких інструкцій, одні викладачі роблять переключку і відмічають студентів самі, інші вимагають вклучати веб-камери і роблять скріншоти студентів, а під час потокових лекцій просять лише поставити «+» в чаті.

З аналізу питання бачимо, що викладачі і студенти стали заручниками ситуації, що склалася. Виявилося, що всім учасникам освітнього процесу необхідно володіти технологіями он-лайн навчання, хоча ніяких стандартизованих вимог такого характеру раніше не висувалося. Тому те, з якою винахідливістю викладачі перебудовуються на дистанційний формат, заслуговує лише заохочення.

Безумовно освіта і її сучасні методи – головна функція вишів, і сьогодні без використання дистанційних технологій вже неможливо уявити собі освітній процес, але у дистанційного навчання, як і будь-якої іншої форми отримання знань є свої переваги і недоліки. Важливим чинником, що перешкоджає інтенсивнішому впровадженню дистанційних технологій в освітній процес, є відсутність технічного і програмного забезпечення його учасників, недостатність комп'ютерної грамотності, низький рівень мотивації. Також слід виділити високу трудомісткість, пов'язану із створенням методичних матеріалів для дистанційного навчання, поєднання їх з традиційними формами навчання. Тому зараз головним завданням вишів є втримання якості навчання при переході на змішану (дистанційну) форму навчання.

Література:

1. Дистанційна освіта в УПА. Назва з екрану URL: <http://uipa.edu.ua/ua/educative-work/2011-12-09-22-07-01>
2. Кузнецова О.В. Дистанционное обучение: за и против. Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. 2015. № 8-2. С. 362-364 URL: <https://applied-research.ru/ru/article/view?id=7101>
3. Мясковська М.О. Світові тенденції розвитку освіти та перспективи для України. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Серія : Педагогічна. 2015. Вип. 21. С. 256-258. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkp_ped_2015_21_87